

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 6

שבת פרשת ראה

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

בנים של הקב"ה

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה

בפרשתנו עם ישראל מכונים "בנים", וכמו שנאמר:

"בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת".

ויש לשאול, האם עם ישראל נחשבים לבנים של הקב"ה רק בזמן שהם עושים את רצונו ונוהגים מנהג בנים, או כמו בן אמיתי מזרע האב שבין כך ובי כך נקרא בנו (אפילו סרח)?

למעשה זו מחלוקת תנאים מפורסמת במסכת קידושין (לו ע"א):

דתניא: בנים אתם לה' אלהיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים – אתם קרוים בנים, אין אתם נוהגים מנהג בנים – אין אתם קרוים בנים, דברי ר' יהודה; רבי מאיר אומר: בין כך ובין כך אתם קרוים בנים, שנאמר: בנים סכלים המה, ואומר: בנים לא אמון בם, ואומר: זרע מרעים בנים משחיתים, ואומר: והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי.

לפי רבי יהודה עם ישראל נקראים בנים רק אם "נוהגים מנהג בנים" (עושים רצון ה'), ואילו לפי רבי מאיר תמיד נשארים בנים.

ומה נפסק להלכה?

בשו"ת הרשב"א (סימן קצד) נשאל מה דין ישראל משומד לעבודה זרה, האם מטמא באוהל כיהודי או לא, שהרי מצד אחד נאמר: "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד ע"א), אך מאידך הרי אין מחזירים לו אבידה, ואפילו מותר להלוות לו בריבית שהוא יצא מכלל ישראל לענין זה?

וענה הרשב"א, שהוא כן נחשב לישראל, ומוכיח דבריו מדברי רבי מאיר במחלוקת לעיל:

"ובכלל בנים הוא כדברי רבי מאיר בשילהי פרק קמא דקדושין. דגרסינן התם בנים אתם לה' אלהיכם.. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויין בנים שנאמר בנים

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון >>







"חנוך לנער על פי דרכו"

הרב אמיר אזולאי / רב במכון יגדיל תורה

כבר בהתבוננות קלה, ניתן לראות שמלאכת חינוך הילדים היא אולי המלאכה המשמעותית והחשובה ביותר בעולמנו. חינוך טוב ואיכותי יכול למנף את הנער או הילד אל גבהים אדירים ופיתוח אישיותי מופלא, ולעומתו חינוך קלוקל עלול להוביל את המחונך אל באר שחת.

לעיתים, כאשר ההורה המחנך ניגש אל מלאכה נכבדה זו, הוא מצייר במוחו את דמותו של הילד המוצלח שאליה הוא מעוניין להוביל את ילדו. "הדמות האידאלית" אליה שואף המחנך משתנה עפ"י עולם הערכים והשקפת עולמו של המחנך. אב אחד יחזה בעיני רוחו בדמות של תלמיד חכם עצום, והאחר בפרופסור מלומד- כל אחד מההורים הללו יפעל על מנת להוביל את ילדו אל היעד שאותו הוא מגדיר כהצלחה אמתית. אך כאן צריכים אנו לעצור ולשאול האם זוהי צורת הסתכלות נכונה? האם צריכים אנו להתייחס אל המחונך כאל חומר ניטרלי שרק מחכה שנעצב אותו עפ"י השקפת עולמנו?

נעיין בדבריו העמוקים והידועים של שלמה המלך, החכם באדם (משלי כב', ו'):

"חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"

שלמה המלך, מלמד אותנו במשפט קצר וקולע מהו המודל החינוכי שצריך לעמוד לנגד עינינו כאשר אנו ניגשים אל מלאכת החינוך- הוצאת הכוח הגנוז בילד אל הפועל. כל אדם באשר הוא, נולד עם תכונות וכישרונות ייחודיים שאותם הוא צריך לפתח ולגלות בשנות חייו בעולם. או כפי שכותב המלב"ים על אתר "כי כל אדם מסוגל בטבעו לדבר אחר". אולם כאשר המחנך יכפה את עולמו ושאיפותיו על הילד, אזי יתכן שהוא ימנע ממנו מלגלות את כוחותיו וכישרונותיו הייחודיים. כך לדוג' אם יחפוץ האב שבנו יגדל להיות רופא מצליח, הוא ידריך את ילדו להשקיע את כל מאמציו בהכנה אל לימודי הרפואה הנכספים, אולם במידה



ואין באמתחתו של הילד את הכישרונות הראויים אל מקצוע זה, יתכן שאת כל תקופת ילדותו הוא ישקיע בתחום שאינו מאפשר לו לגלות את כוחותיו וכישרונותיו הייחודיים. לאור דבריו הנפלאים של החכם באדם, ניתן אולי לומר ששאיפת ההורה בעסקו בחינוך ילדיו צריכה לשאת את עיניה אל יצירת מרחב פעולה נוח וראוי שבו יצליח הילד לממש את הפוטנציאל הגנוז בו בצורה המלאה ביותר.

אלא שלצד יצירת מרחב פעולה וצמיחה עבור הילד, ישנו תפקיד חשוב והכרחי נוסף המוטל על האב כפי שכותב ה'מצודת דוד' על אתר "התחל והרגל את הנער בשנים להוליכו בעבודת ה'". האב צריך לחנך את בנו בדרכי התורה והיראה, דהיינו בלימוד התורה הקדושה, ובהקניית ערכי המוסר וההתנהגות לאור תורת אמת זו. ע"י תפקיד זה, יסייע האב לבנו להיות איש ישראל במלוא מובן המילה, ויאפשר לו לגלות את כישרונותיו בצורה נקייה ומועילה שתואמת באופייה אל ערכי הקודש של היהדות והתורה שאליה הוא שייך במהותו. במידה והאב המחנך לא ישקיע רבות בהקניית ערכי הקודש עבור בנו, אזי ישנה סכנה עצומה שכשיתבגר מעט הנער, ימצא הוא את סיפוק כישרונותיו בדרכים שאינם תואמות אל ערכי העל של האומה הישראלית, וממילא יוציא אותם אל הפועל בדרך שאינה ראויה ונכונה עבורו.

לא נותר אלא להתפלל בלב שלם "וזכנו לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים, אוהבי ה' יראי אלוקים אנשי אמת, זרע קודש בה' דבקים".

מיון ספרים וסכו"ם בשבת

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

הברירה שאסורה מהתורה

סיכום תמציתי של הגמרא למעשה:

בנפה וכברה **כלומר בכלי** (כביאור רב אשי) – כתב השו"ע (סע' א) שהבורר בנפה וכברה בכל גווני – חייב.

פסולת מתוך אוכל (כביאור רב המנונא) – כתב השו"ע (סע' ד) שהבורר פסולת מתוך אוכל בכל גווני – חייב.

לאחר זמן (כביאור אביי) – כתב השו"ע (סע' ב) שכל הבורר על מנת להניח, אפילו לבו ביום – חייב.

הברירה האסורה מדרבנן

עוד מבואר בגמרא שברירה בקנון ותמחוי אסורה מדרבנן שאינם כלים מיוחדים לברירה.

הבה"ל כתב שאף ברירה של חצי שיעור (חצי גרוגרת) בנפה וכברה אסורה מדרבנן.

האם ברירה לאלתר מותרת אף בנפה וכברה?

רש"י (להבנת התוס') – כל ברירה לאלתר מותרת, אף בנפה וכברה (והחילוק של הגמרא הוא בברירה לבו ביום).

ר"ח, תוס', רמב"ם, רא"ש ועוד – ברירה לאלתר של אוכל מתוך פסולת שנעשית בידו - מותר, בקנון ובתמחוי - פטור אבל אסור, בנפה וכברה - חייב.

פסיקת הלכה: השו"ע פסק כרוב הראשונים: "הבורר אוכל מתוך פסולת או שהיו לפניו שני מיני אוכלים ובורר מין ממין אחר: בנפה ובכברה חייב, בקנון ובתמחוי פטור אבל אסור, ואם ברר בידו כדי לאכול לאלתר מותר". וסימנך אי"ל, אוכל, יד ולא כלי, לאלתר (מיד).



האם יש ברירה בכלים?

אור שמח וערוה"ש (ס"ק ז-ט ע"פ טעמו הראשון) – אין ברירה בכלים, שכלים אינם נבללים זה בזה.

ט"ז – יש ברירה בכלים (שכן משמע מרש"י ותוס'), ולכן צריך לברור את המין שרוצה מהמין שאינו רוצה.

המ"ב (טו) פסק כדעת הט"ז, שיש בורר בכלים. וכ"פ השש"כ (פ"ג הלכה עח). והמ"ב כתב שה"ה למיני בגדים או כלים שונים המעורבים שנקראים כשני מינים. אמנם אם רוצה להגיע לבגדו ובשביל זה צריך לסלק את הבגדים האחרים אין בזה משום בורר. וה"ה אם צריך מאכל שנמצא למטה, שלא נקרא בורר כשמסלק מה שעליו, כיון שזה כהסרת קליפה. והמנוחת אהבה (ח"ב פ"ז כח) כתב, שהמקל להוציא בגד אף אם צריך לו לאחר זמן יש לו על מי שיסמוך, כיון שיש מקלים שאין בורר בבגדים ובכל דבר הניכר.

והילקו"י (סי' שיט סע' עב) כתב: "יש איסור ברירה בכלים או בגדים או ספרים המעורבים זה בזה, ולכן כשרוצה לברור כלי או בגד או ספר מחבירו, יברור החפץ שהוא נצרך אליו, ובלבד שישתמש בו לאלתר". אמנם ביביע אומר (ח"ה או"ח סי' לא אות ד) כתב, שבמקום שניתן לזהות כל חפץ בלי מבט חודר, יש להקל. והט"ז דיבר על כלים קטנים השוים זה לזה, שצריך שימת לב להבחין ביניהם, ולכן יש איסור בברירתם.

מרדכי אסרף הי"ו ענה נכונה וזכה בשובר של 200 ₪ לרכישה באתר



שאלת השבוע

האם מותר לאכול גלידה לאחר ארוחה בשרית?

ר' מרדכי אסרף—זכה ב200 ₪ לרכישה באתר

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375



מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה בתוך שאר עם ישראל

ולעילוי נשמת יהודית בת מנחם מנדל ז"ל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער <<

סכלים המה וכו'.. ואף על גב דרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה הכא רבי מאיר קראי קדייק (בגלל שרבי מאיר דייק שפיר מהפסוקים, כאן הלכה כמותו)".

לפי הרשב"א, הלכה כרבי מאיר, שתמיד עם ישראל נקראים בנים, אפילו חטאו, וכן נראה במסכת אבות (ג, יד):

חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנאמר (דברים י"ד) בנים אתם לה' אלהיכם.

הכינוי "בנים" לעם ישראל, הוא לא רק מעלה גרידא, אלא יש לו משמעות גדולה, המחייבת את עם ישראל לנהוג כמו בן של הקב"ה, ובין היתר, זה מתבטא במה שכתב רש"י כאן: "לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראוין להיות נאים ולא גדודים ומקורחים". ואם על הנראות של היהודי הקב"ה כה מקפיד, כל שכן שגם מעשינו צריכים להיות נאים, ולקדש שם שמים ברבים, וכמו שנאמר: "עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ" (ישעיה מג, כא).